

Tēze. Par Darba likuma 101. panta pirmās daļas 1. punkta un 102. panta tulkojumu.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2004.gada 11.februāra**

SPRIEDUMS

lietā Nr. SKC - 60

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs senators R.Krauze,
senators O.Druks-Jaunzemis,
senatore R.Zaķe,

piedaloties zvērinātiem advokātiem I.Jirgenai un I.Miezei,

2004. gada 11. februārī izskatīja atklātā tiesas sēdē Jūrmalas pilsētas domes pilnvarotās pārstāves zv. advokātes I.Miezes kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003. gada 13. oktobra spriedumu E.B. prasībā pret Jūrmalas pilsētas domi un Jūrmalas Skolu valdi par atjaunošanu darbā.

Noklausījies senatores R.Zaķes ziņojumu, zvērinātās advokātes I.Miezes un zvērinātās advokātes I.Jirgenas paskaidrojumus, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

k o n s t a t ē j a

Ar Jūrmalas pilsētas TDP Izpildkomitejas 1991. gada 18. janvāra lēmumu Nr. 6 nodibināta Jūrmalas Alternatīvā skola bērnu dārzs un par tā direktoru apstiprināts E.B..

2002. gada 19. novembrī Jūrmalas skolu valde ar E.B. noslēgusi darba līgumu uz nenoteiktu laiku un saskaņā ar darba līguma 1. punktu E.B. pieņemts darbā par Jūrmalas Alternatīvās skolas direktoru.

Ar Jūrmalas skolu valdes 2003. gada 31. janvāra rīkojumu skolas direktors E.B. atstādināts no darba pamatojoties uz Valsts izglītības galvenās inspektores Jūrmalas pilsētā A.P. ziņojuma pamata.

Šajā ziņojumā konstatēti pārkāpumi mācību procesa darbā, kā arī izteikts secinājums, ka direktors neveic pienākumus atbilstoši darba līgumam, amata aprakstam un skolas nolikumam.

2003. gada 4. martā E.B. iesniedzis iesniegumu Jūrmalas domes priekšsēdētājam D.U., nosūtdams norakstus Jūrmalas pilsētas domes priekšsēdētāja vietniekam, Jūrmalas skolu valdes priekšsēdētājam un Jūrmalas Alternatīvās skolas vecāku padomei.

Minētajā ziņojumā E.B. neapstrīd pēc būtības izteikto kritiku viņa darbam, sniedzis savu izskaidrojumu radušai situācijai un izteicis vēlēšanos turpināt darbu skolā un novērst pieļautās kļūdas.

Ar Jūrmalas pilsētas domes 2003. gada 19. marta lēmumu Nr. 148 E.B. uzteikts darba līgums ar 2003. gada 31. martu, saskaņā ar Darba likuma 101. panta 1. punktu.

Jūrmalas skolu valde 2003. gada 20. martā izdevusi rīkojumu, ka saskaņā ar iepriekšminēto domes lēmumu E.B. atbrīvots no Jūrmalas Alternatīvās skolas direktora pienākumiem saskaņā ar Latvijas Darba likuma 101. panta pirmās daļas 1. punktu ar 31. martu, izmaksājot līdz šim laikam kompensāciju.

2003. gada 8. aprīlī E.B. cēlis tiesā prasību par atjaunošanu iepriekšējā darbā, norādīdams, ka atlaists no darba, pārkāpjot Darba likuma 102. panta prasības, kas uzliek pienākumu darba devējam paziņot darbiniekam par apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā.

Prasītājs norādījis arī uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu, jo darba devējs neesot prasījis no viņa paskaidrojumu.

2003. gada 20. maijā E.B. papildinājis prasību un lūdzis viņa labā piedzīt nesaņemto darba algu Ls 1002,61 un tiesāšanās izdevumus.

Jūrmalas pilsētas dome nav atzinusi E.B. prasību, norādīdama, ka darba līguma pārkāpumi fiksēti gan 2003. gada 13. februāra izvērtējumā, kas apspriests ar E.B. piedalīšanos, atkārtoti apspriests jautājums 2003. gada 4. martā un E.B. 4. martā iesniegtā vēstule domei uzskatāma par viņa rakstveida paskaidrojumu.

Ar Jūrmalas tiesas 2003. gada 7. jūlija spriedumu E.B. prasība noraidīta.

Spriedums pārsūdzēts apelācijas kārtībā. 2003. gada 2. oktobrī E.B. papildinājis prasību, lūgdams piedzīt viņa labā nesaņemto darba algu Ls 2566,72 un tiesāšanās izdevumus.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2003. gada 13. oktobra spriedumu apmierinājusi prasību, atcēlusi Jūrmalas pilsētas domes 2003. gada 19. marta lēmumu un atjaunojusi E.B. darbā par Jūrmalas Alternatīvās skolas direktoru ar 2003. gada 31. martu.

No Jūrmalas pilsētas domes par labu E.B. piedzīta samaksa par darba piespiedu kavējumu Ls 2566,72 un tiesāšanās izdevumus Ls 128,33.

No Jūrmalas pilsētas domes piedzīta valsts nodeva Ls 139,16.

Civillietu tiesas kolēģija atzinusi, ka E.B. atlaists no darba neievērojot darba līguma uzteikšanas kārtību.

Darba devējs, pastāvot nodomam uzteikt darba līgumu, neesot pieprasījis paskaidrojumu no E.B. par pārbaudes laikā konstatētajiem pārkāpumiem laika posmā no 2002. gada oktobra līdz 2003. gada 13. februārim. Tādējādi Jūrmalas dome neesot ievērojusi Darba likuma 101. panta otrās daļas un trešās daļas noteikto kārtību.

Civillietu tiesas kolēģija atzinusi, ka pirmās instances tiesa nepareizi novērtējusi darba līguma uzteikšanas kārtību un nepamatoti atzinusi, ka 2003. gada 4. marta E.B. paskaidrojums sniegts sakarā ar darba līguma uzteikumu.

Šāds secinājums pamatots ar to, ka minētajā paskaidrojumā nav atbildes darba devējam uz pārbaudē konstatētajiem pārkāpumiem.

Tiesa konstatējusi, ka atbilstoši Darba likuma 102. panta prasībām Jūrmalas pilsētas dome un Jūrmalas skolu valde rakstveidā nav paziņojusi E.B. par apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā.

Tiesa konstatējusi, ka nav ievērots likumā noteiktais darba līguma uzteikšanas viena mēneša termiņš, kura tecējums sākas no pārkāpuma atklāšanas dienas.

Kasācijas sūdzībā Jūrmalas pilsētas domes pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte I.Mieze lūdz atcelt spriedumu un lietu nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Norādīts, ka tiesa nepareizi tulkojusi Darba likuma 101. panta 2. daļas 1. punktu, kas paredz paskaidrojuma pieprasīšanu no darbinieka, taču nesatur norādījumus un prasības par paskaidrojuma formu un saturu. E.B. iesniedzis paskaidrojumu 2003. gada 4. martā Jūrmalas domes amatpersonu sapulces laikā, kad ticis izskatīts jautājums par Jūrmalas Alternatīvās skolas direktora darba izvērtējumu.

Tiesa esot nepamatoti sašaurinājusi Darba likuma 101. panta 2. punktu, secinādama, ka tie paskaidrojumi, ko E.B. iesniedzis 2003. gada 4. martā, nav iesniegti sakarā ar darba uzteikumu.

Kasators atsaucies arī uz Darba likuma 102. panta sašaurinātu tulkojumu, norādīdams, ka likumā neesot noteikta darba līguma uzteikuma pamata paziņošanas kārtība un secība. Uzteikuma pamatā bijuši E.B. pieļautie pārkāpumi, kas fiksēti dokumentā par Jūrmalas Alternatīvās skolas darba izvērtējumu un minētais dokuments ticis nodots E.B., līdz ar to viņam bijis rakstveidā paziņots par uzteikuma pamatojumu.

Norādīts, ka tiesa nepareizi tulkojusi Darba likuma 101. panta normu, kas paredz uzteikt darba līgumu ne vēlāk kā mēneša laikā no pārkāpuma atklāšanas dienas. Konkrētajā gadījumā darba devējam pārkāpumi kļuvuši zināmi 2003. gada 4. martā, kad notikusi pirmā domes sēde šajā jautājumā. Komisijas pārbaudes akti rakstveidā fiksēti 18. martā, bet apstrīdētais Jūrmalas domes lēmums pieņemts 19. martā.

Iepazinies ar lietas materiāliem un apsvēris kasācijas sūdzības motīvus, Senāts atzīst, ka spriedums atceļams.

Apelācijas instances tiesa nepareizi iztulkojusi Darba likuma 101. un 102. pantu, kas nosaka darba līguma uzteikšanas kārtību pēc darba devēja iniciatīvas, kā arī kļūdaini secinājusi, ka pārkāpts uzteikuma izteikšanas mēneša termiņš.

Darba likuma 103. pantā paredzēti trīs dažādi termiņi darba līguma uzteikumam. Atbilstoši Darba likuma 103. panta pirmās daļas 2. punktam paredzēts 10 dienu termiņš, ja darba līgums tiek uzteikts šā likuma 101. panta pirmās daļas 1., 3. vai 5. punktā noteiktajos gadījumos.

E.B. uzteikts darba līgums pēc Darba likuma 101. panta pirmās daļas 1. punkta, līdz ar to ievērots 10 dienu uzteikuma termiņš. Darba devēja uzteikums izteikts 19. martā, E.B. atlaists no darba ar 31. martu.

Tiesa, atsaucoties uz Darba likuma 101. panta otro daļu, atzinusi, ka darba devējs nav pieprasījis no E.B. paskaidrojumu sakarā ar izdarītajiem pārkāpumiem.

Senāts atzīst, ka paskaidrojuma nepieprasīšana pirms uzteikuma izteikšanas pati par sevi nevar būt pamats atzinumam, ka darba devējs pārkāpis darba līguma uzteikšanas kārtību.

Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka pēc Jūrmalas domes organizētās pārbaudes, kas ilguši no 2003. gada 13. februāra, Skolu valdē notikusi sapulce par pārbaudes rezultātiem. Sapulcē piedalījies E.B. un iepazīstināts ar komisijas konstatētajiem pārkāpumiem.

14. februārī apspriests Jūrmalas Alternatīvās skolas darbības izvērtējums ar komisijas priekšlikumu rakstiskā veidā un ar Skolu valdes priekšsēdētājas rezolūciju E.B. aicināts sniegt paskaidrojumus.

4. martā Jūrmalas domes amatpersonu sanāsmē apspriests jautājums par Jūrmalas Alternatīvās skolas direktora darba izvērtējumu un pieņemts E.B. paskaidrojums, kas iesniegts sakarā ar viņam izteiktajiem pārmetumiem par būtiskiem pārkāpumiem viņa darbā.

Apelācijas instances tiesa sašaurināti tulkojusi likumu, uzskatīdama, ka 2003. gada 4. marta E.B. vēstule, kas adresēta Jūrmalas domes priekšsēdētājam, Jūrmalas domes priekšsēdētāja vietniekam, Jūrmalas domes Skolu valdes priekšsēdētājam un Jūrmalas Alternatīvās skolas vecāku padomei, nav uzskatāma par paskaidrojumu likuma izpratnē, sakarā ar to, ka tajā nav atbildes darba devējam par pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem.

Tā kā likums nav izvirzījis noteiktas prasības attiecībā par paskaidrojuma formu un saturu un tas ir atkarīgs no paša paskaidrojuma sniedzēja, tad šī iemesla dēļ nevar uzskatīt, ka darba devējs nav ievērojis Darba likuma 101. panta otrās daļas prasības. Likuma norma neparedz paskaidrojuma pieprasīšanu pirms uzteikuma izteikšanas, bet gan definē to šādi: ja darba devējs ir nodomājis uzteikt darba līgumu, pamatojoties uz šī panta pirmās daļas 1., 2., 3., 4. vai 5. punkta noteikumiem, viņam ir pienākums pieprasīt no darbinieka rakstveida paskaidrojumu.

No lietas materiāliem redzams, ka E.B. ir iepazīstināts ar 2003. gada 18. marta Jūrmalas Skolu valdes priekšsēdētājas V.R. ziņojumu, kurā ir teikts, ka ir sagatavots projekts par darba līguma uzteikšanu. Skolas direktora darbs ticis izvērtēts ne tikai Jūrmalas domes 2003. gada 4. marta sēdē, bet līdzīgu pārkāpumu izvērtēšana notikusi ilgstošā laika posmā jau kopš 2002. gada un 2003. gada 31. janvārī skolas direktors ticis atstādināts no direktora darba. Pastāvot šādiem apstākļiem nav pamata atzinumam, ka darba devējs nav ievērojis Darba likuma 102. panta prasības un nav iepazīstinājis E.B. par tiem apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā.

Līdz ar to pie minētajiem apstākļiem spriedums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai.

Pamatojoties uz Latvijas Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003. gada 13. oktobra spriedumu un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai citā sastāvā.

Atmaksāt Jūrmalas pilsētas domei iemaksāto drošības naudu Ls 50 (piecdesmit).

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R.Krauze

Senators

O.Druks-Jaunzemis

Senatore

R.Zaķe